

Budapest, 1908. szept. 19.

• 15. szám.

NÉPNEVELŐK LAPJA

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK
TANÜGYI, TÁRSADALMI LAPJA

NEGYVENHARMADIK ÉVFOLYAM

SZERKESZTI

HAVAS ISTVÁN

BUDAPEST, 1908

NEUWALD ILLÉS UTÓDAI KÖNYVNYOMDÁJA

Szerkesztőség: Budapest, VII. Bethlen-utca 8. sz. I. em. 10.

NÉPNEVELŐK LAPJA

TANÜGYI, TÁRSADALMI LAP.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK SZOMBATON.

Kiadótulajdonos: a MAGYAR TANÍTÓK OTTHONA
Budapest, V., Ferenc József-rakpart 39.
Előfizetési ár: egy évre 12 korona,
melyet a kiadótulajdonos címére kell küldeni.

A szerkesztő lakása:
Bpest, VII. Bethlen-utca 8. sz. I. em. 10.
A lapot illető minden szellemi közleményt,
cserepéldányt ide kell küldeni.

Felelős szerkesztő: HAVAS ISTVÁN

Szóke István †
1848—1908.

A *Népnevelők Lapjának* gyásza van, három esztendőn át volt egyik legkiválóbb szerkesztője, a magyar tanítói közélet kimagasló alakja, az igazi modern tanító méltó képviselője, Szóke István szék. főv. VI. ker. Felsőerdősori közs. elemi iskolai igazgató e hó 7-én reggel 3 órakor meghalt.

Vele ismét egyike dőlt ki azoknak az oszlopoknak, kik nem hatalmi vágyból, nem önérdékből, hanem hivatásszeretettel párosult hazafiságból szolgálták a magyar népnevelés ügyét.

Munkaerejének teljében a múlt század 70-es, 90-es éveiben, mikor a magyar tanügy a társadalmi föllendülés csirájából kikelt, kezében ragyogó tollal, ékesszóló ajkán a szó varázsával, ott találjuk a küzdőtéren, hogy letépje a tanítóság szabad szellemének rabláncait, amellyel egy szomorú emlékü kor elődeinket békóba akarta verni.

40 éves pályáját a székesfőváros szolgálatában futotta meg, de Péterfy Sándor, Lakits Vendel, Somlyay József, György Aladár és sok más jelesünk táborában mindig ott láttuk küzdeni a hazai tanítóságért és a népnevelés ügyéért. Szóval a közérdek és közélet mindig áldozatra készen találta a megboldogultat.

Az eszmék és elvek, amelyekért küzdött, ha nem is abban az arányban, mint ő remélte, már részben megvalósultak.

A kor lázas küzdelmei nagyon kimerítették a finom lelkű pedagogust, aki különben síma modora, vonzó társadalmi érintkezése és alapos képzettsége révén igen előkelő fővárosi családokkal állott összeköttetésben. De kedves volt ő a szegénysorsuakhoz is, és ezért nyilvánult iskolája egész környékének igazi, osztatlan részvéte elhalálózása alkalmával.

A nyilvánosság teréről már néhány éve, — a tanítói közügy nagy kárára — visszalépett. Egyedül iskolájának élt utolsó lehelletéig.

Látszólag a legjobb egészségben tért vissza idei nyaralásából: Hegybányáról. Jó kedéllyel és eleven lélekkel vezette a beiratásokat az első napon, de régi szív- és májbaja másnap kórágymba döntötte és a sorvasztó halál 5 nap alatt megfojtotta.

Ravatalát, mely az iskola tanácstermében volt felállítva — a családtagok, rokonok, jó barátok és a tisztviselők koszorúinak egész özöne borította. A VI. ker. felsőerdősori községi elemi fiú- és leányiskola, mely utóbbinak régebben szintén igazgatója volt, és a Budapesti Tanítótestület, melynek egykor munkás titkára, később elnöke volt, külön-külön remek koszorúval fejezték ki mély gyászukat a veszteség fölött.

Temetése e hó 9-én d. u. 3 órakor volt. Stieber Vince apátplébános szentelte be a halottat.

Szorongva állt a tágas iskolaudvaron a gyászoló közönség. A VI. ker. felsőerdősori fiúiskola tanítótestülete teljes számban állta körül a virágdíszes koporsót, de ott láttuk a felsőerdősori leányiskola tanszemélyzetét, a Magyar Tanítók Otthona képviselőjében Barca Albin elnök-igazgatót, Faller Jenő elnököt és Havas István szerkesztőt, a Budapesti Tanítótestület képviselőjében pedig Mousong Géza elnököt és Simon Lajos főtitkárt. Ezekon kívül az elhunytnak számos tisztelő kartársa, jó barátja és ismerőse s a társadalmi előkelőség számos kiváló alakja, mint Vázsonyi Vilmos dr. orsz. képviselő, Mosdossy Imre, Tóth József kir. tanácsosok és dr. Stark Andor kir. s.-tanfelügyelővel álltak körül könnyes szemmel a ravatalt.

A gyásháznál tantestülete nevében *Dobos* János derék kartársunk a következő emelkedett hangú megható beszédben búcsuzott el volt igazgatójától:

Drága halottunk!

Őszi lombhullás kedetén, mikor a vándor madár útra kél, elköltöztél te is. Megfutottad rögzös pályád göröngyös utait és most nyugodni térsz oda, hol nyugalmat nem zavarják az élet gondjai, sokszor ádáz viharai.

Tested pihenőt keres; nemes lelked, mely egy emberöltőn keresztül munkaerőt öntött a csüggedőbe, hű vezetője volt a gondjaidra bizott zsenge gyermekseregnek és az ifjúságnak; életető eleme egy egész nemzedéknek és atyai vezére a felsőerdősori fiúiskola tanítótestületének — fölszállt az örök bíró elé, hogy földi sáfárcodásodról beszámolj!

Ragyogó szemed, mely nemes lelked hű tükre volt — elhomályosodott; szíved, melyből annyi jóság és emberszeretet sugárzott szét, nem dobog felénk. Megdermedt kezedből kihullott a toll, pedig annak minden betűje aranyat ért; ékesszóló ajkad, mely munkabíró korodban, különösen a múlt század utolsó évtizedeiben nemcsak a főváros, de az ország tanítótságát borította lángba, elnémult örökre.

Szegények, kikkel annyi jót tettél, árvák, kiknek százezreket gyűjtöttél, sírhatnak és zokoghatnak e fájdalmas pillanatban.

Gyászbaborított családod, szerető rokonaid, jó barátaid, ismerőseid, szerető kartársaid és velük együtt a hazai népnevelésügy sokáig fogják érezni azt a mélységes, tátongó űrt, mit a sorvasztó halál nyitott.

Elárvult tanító-testületed, ebben a hatalmas épületkolosszumban, melynek részben szellemi megalkotója és első lakója is te voltál, könnyes szemekkel nézi azt az üres helyet, mely neked életedben oly kedves volt és amelyhez annyira ragaszkodtál.

Ne őt, de magunkat sirassuk. Lesznek utódai, de azok nem lesznek Szőke Istvánok! Óh te vak halál, ki szembekötözve köveleled áldozataidat, miért is jöttél közénk, hogy régi gárdánk legjobbjai közül válogass?

Szánj meg bennünket kedves vezérünk, még ne indulj. Állj meg egy pillanatra, búcsuzás nélkül ne hagyj el! Vess még egy búcsupillantást felénk, nézd meg, hogy réndben hagysz-e el mindent.

És én úgy látom, hogy gyászos koporsód sötét üregében szemvilágod megtisztul, hogy látsz bennünket, érzem utolsó öleléseid. Kedves kartársaim, nem érzitek újra szíve és kézszeritása utolsó melegét? Nem halljátok utolsó intézkedését, tanácsát? Úgy! Úgy! Köszönjük! S ha eljön az idő, mikor útbaigazításaidra szükségünk lesz, visszaidézzük fennkölt szellemedet. És akkor látni fogod, hogy ha nem is azzal a mély tudással, de azzal a lángoló hivatásszeretettel csüggnék tanítói pályánkon, amelyet te belénk oltottál.

De nem tartóztatunk! Utaink ketté válnak. Te egy tisztább világba mégysz pihenni, mi pedig itt maradunk e földi élet ködös levegőjében, hogy a te szellemedben tovább dolgozzunk.

Köszönjük jó tanácsaidat, köszönjük jószágodat. Köszönünk mindent!

Isten veled kedves jó Igazgatónk!

A viszontlátásig, Isten veled! mindnyájunknak kedves jó Pista bácsija! —

Most *Moussong* Géza lépett a koporsóhoz és a Budapesti Tanítótestület nevében szép szavakkal búcsuzott el a testület elnökétől.

A derűs ég fénylő napsugárban még egyszer ráborult a koporsóra és aztán megindult a szomorú gyászmenet a Farkasréti temetőbe, ahol újabb beszentelés és jó barátjainak búcsubeszéde után elhantoltuk Szőke Istvánt, a „Népnevelők Lapja“ egykori szerkesztőjét, a tanítói közélet lánglelkű bajnokát.

Hogy mit érzett szívünk, azt leírni nem tudjuk. Csak azt érezzük és tudjuk, hogy:

„Hiába tapsolsz rettenetes halál:
Kik érdemekkel nyertek örök nevet,
Kik nem maguk hasznának éltek,
Büszke hatalmad alá nem esnek!“

Javító elemi iskola.

Irta: Tas József.

E lap 14. számában Szabó Kálmán érdemes kartársunk újra felszínre hozta azt az eszmét, hogy a rossz magaviseletű gyermekek, továbbá az erkölcsileg züllött, vagy a züllés veszedelmének kitett gyermekek számára javító elemi iskolát szervezzen az iskolafenntartó hatóságunk.

Két évvel ezelőtt került szóba ez a kérdés a volt „Hivatalos” tantestület körüli ülésein, mikor a fegyelmezési eszközökről s különösen a bot használatáról sok szó esett.

Mindenesetre fogós kérdés, hogy mit tegyünk ezekkel a sok gondot okozó szerencsétlen gyermekekkel! Csak javító elemi iskolába ne vigyük őket! S miért? Vajjon milyen formán lehetne azt a bizonyos javító elemi iskolát életre hívni? Ki küldené oda a gyermekét, mert ahhoz bizony a szülői beleegyezés kellene. Az iskolának nincs módja arra, hogy a tanulót, mert rossz magaviseletű, esetleg egy javító irányú más iskolába küldje, ez az apai hatalom körébe esik és ebbe beleavatkozni lehetetlen. Tehát szülői beleegyezés kellene az internáláshoz. Vajjon hol van az a szülő, aki beleegyezését adja, hogy *javító* elemi iskolába vigyék fiát? Hisz ez valóságos megbélyegzés volna a saját felfogása szerint. Nem tenné meg minden századik sem. Ha pedig a gyermeket csak ilyen uton lehet eltávolítani, akkor vajmi kevés eredményt érünk el, mert a legrosszabb magaviseletű gyermektől sem szabadulhat meg az osztály, ha szülője nem egyezik bele, hogy gyermekét más-hová internálják.

Hiszen van reá példa is. Tanuljon a magyar egyszer más kárán is. Hamburg városában volt egy ilyen javító elemi iskola, csakhogy nevét még szerencsétlenebbül választották meg: büntető iskolának (Strafschule) hívták. De ezt is be kellett csukni. A város lakossága valóságos gyűlölettel viseltetett ezzel az intézettel szemben. De itt is a szülön mulott. Nem egyezett bele, hogy gyermekét oda vigyék és a tantestület egészen tehetetlenül állott itt. Így járnánk mi is. Pedig a hamburgi tanítóknak sokszor lehetett igazuk, mert az ohlsdorfi javító intézetben egy csomó olyan fiút találtam, akik ott voltak, vagy csak a büntető iskolába való internálásra ítéltettek, de szülőjük ellenzése folytán oda nem kerülhettek.

Gyakorlati életünk hasonló példákkal szolgál. Tessék csak megfigyelni, hogy mennyire nem tetszik a szülőknek, ha azt tanácsoljuk, hogy gyermekeiket a kiegészítő osztályba vigyék! Az első felelet, hogy nem akarják bizony oda vinni, mert a többi gyerek hülyének csúfolja. Pedig a többi gyereknek gyakran igaza van. Mivel a züllés és a rossz viselet előidéző oka rendszeren a millió-ban van, amelyben a gyermek él és mozog, azért kell őt ebből kiragadni. Sajnos, elemi iskolánk még mindig nem nevelhet olyan mértékben, aminőt elvárunk. Hogy annak mik az okai, arról majd

máskor szólunk, de annyi bizonyos, hogy a gyermek csak 4—5 órát tölt naponta iskolában, a többi 20—19 órát egy — igen gyakran — förtelmes környezetben. Ebből kell kiemelni.

Érdekes jelenség, hogy a rossz viseletű, vásott gyermekek legtöbbször pszichopatiás, degenerált alak. Ezeket, amennyire lehetséges, kisegítő osztályokba kell internálnunk, ha a szülőkre, szépen megértetve a dolgot, hatni tudunk. A többire nézve felhívom a figyelmet gyermekvédelmi berendezésünk legujabb szerveire.

Tudvalevő dolog, hogy hazánkban 14 állami gyermekmenedékhely van, ezek közül Budapesten, az Üllői-ut végén van a középonti és legmodernebb berendezésű áll. gyermekmenedékhely. Ugyancsak szép fővárosunkban szerveződött a legnagyobb és leghatalmasabb társadalmi gyermekvédelmi szerv, az „Orsz. Gyermekvédő Liga“ (VI., Bulyovszky-utca 23. szám). A tavasszal megalakultak kerületenként a gyermekvédelmi bizottságok, melyek vezetői a mindenkori kerületi előljárók. Alig 3 hónapja életbe lépett az első gyermek-bíróság a IV. kerületi rendőrkapitányság keretében.

Ez mind megannyi állomás, ahová fordulhatunk, ha valamely az osztályt mételeyező gyermek kiküszöböléséről van szó. A leg egyszerűbb eljárás, ha az intézeti igazgató az illetékes kerületi előljárásnál jelenti be a gyermek és szüleinek nevét, lakását és az okot, de ezt az osztálytanító is megteheti.

Ha a nevezett elhagyott, úgy az 1901. évi VIII. és XXI. törvények végrehajtása tárgyában kibocsátott és az elhagyott gyermekek védelméről szóló I/V.-e 1903. számú szabályzat 1. §-ának rendelkezése értelmében kéri a hatóságot, gondoskodjék a feljelentetről.

Ha azonban valamely gyermek erkölcsileg romlott, vagy züllés veszedelmének van kitéve: akkor a 60000—1907. B. K-re való hivatkozással ugyancsak a nevezett hatóságnak bejelentendő.

A hatóság részint az utóbbi rendelet, de egyébként a Gy. v. sz. 10. §-ának rendelkezésénél fogva rögtön cselekedni köteles minden bürokratikus eljárás mellözésével.

Különben ez ügyben május hóban kelt a belügyminiszter 37181/1908.—IX.-b számú rendelete, mely a felsorolt intézményektől ugyancsak lelkiismeretes, de rögtön cselekvést követel, sőt a ker. előljárók havonként háromszor közvetlenül a belügyminiszterhez kötelesek részletes jelentést tenni ebbeli működésükről.

Tehát megvan a mód, hogy a gondot okozó gyermekektől megszabaduljon az osztály. Meg vagyok azonban győződve, hogy a fővárosi tanítóóság nemcsak az osztályban fogja meglátni az állam védelmére szoruló szerencsétlen gyermekeket, de az osztályon kívül is.

A javító elemi iskolát pedig temessük el, mielőtt megszületett volna.

Az ujitások dühe.

Irta : Szabó Kálmán.

Nem régiben írtunk egy ilyen című közleményt a fővárosi elemi iskoláknál tapasztalható kapkodásokról. Megírtuk akkortájt, hogy a fővárosi elemi iskolákban az ötletszerűség és a meggondolatlanság mennyi visszásságnak a kútforrása. Felemlítettünk erre egy pár példát. Most ezt kibővítjük.

Ilyen egyik újkori kapkodás: a feladványok javítása körül való eljárás is. Tudvalevő ugyanis, hogy az elemi iskolában a növendékekkel fogalmazási gyakorlatokat is végeztetünk. Ezek a fogalmazási gyakorlatok terjedelmükre és módszertani kezelésükre nézve az egyes osztályfokok szerint különbözők. Az alsóbb osztályfokokon rövidebbek, és előkészítésük is több gonddal, több alakisággal jár, mint a felsőbb osztályokban, ami természetes is. De minden osztályfokon megegyeznek abban, hogy mind javításra szorulnak. Mert hát a gyermek, bármily alapossággal készítették is elő neki a tárgy, hibákat mindég fog tenni már csak azért is, mert magát sem, tehát a dolgot sem veszi komolyan.

Nos, ez a javítás régebben úgy történt, hogy a tanító a gyermek dolgozatát ott az osztályban a gyermek szeme előtt javította ki, megmagyarázván neki a hibát a fülétől a farkáig. Mi sem természetesebb, hogy ezután a magyarázattal összekötött javítás után a tanuló analóghibát igen ritkán követett el. Mert a magyarázat a dolgok felől világosságot öntött a fejébe.

Ez nem jól van így, mondották a vezérek, mert nagyon is értelmes. De ha jó is, már csak azért is, mert régi, avas szagu: eo ipso nem lehet jó. Ha nem jó: csináljátok meg másképen ti. Meg is csinálták. Valamelyik írogató-firogató megneszelte, hogy a nyomtatási korrekturek körüli jelvényes eljárás miképen megy végbe. Heuréka! Ez épen jó lesz nekünk. Kitekümlálta pedig, hogy a világos magyarázatnál mégis jobbak, tetszetősebbek, de talán még tudományosabbak is, de talán még homályosabbak is ezek a nyomdai jelek. Ez kell nekünk. Mert a másik nagyon is elemies, tehát elemi iskolába már csak ezért sem való. A színvonalat emelni kell. A színvonalemelés pedig nem a közvetlen tanításban, tehát a közvetlen meggyőzésben, hanem a közvetettségben, a homályosságban lehető fel. De a régít el kell vetni azért is, mert az időt rabolja az iskolában. Diktum, faktum: úgy is lett. Most már azért a tanító nem az iskolában nézi át a dolgozatot és nem a gyermek szeme előtt, és nem magyarázva, hanem az iskolán kívül és nem javít, hanem jelekkel él, mint a jégpálya hirdető táblái.

Ennek a meggondolatlan és mindenáron ujitásra törekvő bölcsességnek pedig az lett a vége, hogy a gyermek most maga javít. Javít és mégis roszul javít. Mert hát az Isten szerelméért, hogy javítson, mikor nem tud. Ehelyett lelkének dubiozításában azon gondolkodik, hogy helyzetében tulajdonképen mit is kell

gondolnia. Példa legjobban világosít. Mondjuk, hogy ez a szó: „maradt“ így van a gyerek dolgozatában írva: „marat.“ A tanító ezt a „t“ betűt az ujítás dühe értelmében aláhuzza. A gyermek ennél az aláhuzásnál persze mi mást gondoljon, mint azt, hogy a szót két „t“-vel kell írni. Azért a szóhoz még egy „t“ betűt csúsztat. De a tanító nem enged, az ujítás dühe értelmében a kifogásolt helyet ismét aláhuzza, még pedig veres tintával. A gyermek újra töprenkedik, vagy ha jó kedve van: nevet és fogja magát, hogyha egy „t“-vel se jó, két „t“-vel se jó, akkor talán hárommal. És szűk világ ide, szűk világ oda, még egy „t“ betűt bök a kettő mellé. Tovább persze a tanító az aláhuzást már nem folytatja, mert fél, hogy ilyenformán mind „t“ betűvel telnek meg az írka. Ez az egyszerű példa mutatja, hogy milyen ötletszerűen, tervtelenül meg-gondolatlanul mennek itt a dolgok végbe.

A következő ujítási düh már nem annyira belső, mint inkább külső momentum. De azért felemlítjük, mert minden külsősége mellett is mélyen belevág a nevelés és a tanítás körébe. Tehát koronatanuul okvetlenül szerepelhet annak a bizonyítására, hogy milyen nagy nálunk az elemi iskolai téren az ide-oda való kapcsolódás, a bolond ujsághajhászat és ezeknek a révén a baklövések száma.

Ezelőtt ugy 5—6 évvel ugyanis az elemi iskolákban havi értesítők voltak. A gyermek minden hó végével kapott ilyen, amelyet magával hazavit és szülőjével annak rendje és módja szerint alá is íratott. Ezekben a havi értesítőkből fel volt tüntetve, hogy az illető tanuló abban a hónapban milyen általános osztályzatot kapott. De az is, hogy hány órát mulasztott. De az is, hogy magaviselete milyen volt. Az év végén pedig az osztályzata tantárgyak szerint specifikálva is lőn. Nem hisszük, hogy akadna ép agyvelejű ember, aki erre az iskolai holmira azt mondhatná, hogy nem felelt meg a célnak, tehát hogy rossz volt. Nem is volt. Mert hiszen a kis gyermek nevelése annál jobb, mennél sűrűbb időközökben van az a szülők által ellenőrizve. Nem úgy van itt, mint a felsőbb iskolák növendékeinél, akik már fegyelmezettebbek, és a tanulás célját, annak az életre való kihatását is ismerik, tehát többé-kevésbé már önmagukat is képesek szabályozni. A kis gyermekeknél éppen ez a belátás hiánya, az erkölcsi kiképzetlenség követeli meg, hogy a gyermek a szülők által sűrűbben ellenőriztessék. Ebben a tekintetben a havi értesítők kitünő szolgálatot teljesítettek. Mert minden hó végén bekopogtattak a szülők ajtaján. Akik, ha fiok jó osztályzatot kapott: megnyugodtak és örültek. Ha pedig rossz minősítéssel állítottak be: amúgy istenesen elagyabugyálták őket. De a tanítók és szülők között is bizonyos foku közvetett érintkezést hoztak létre, amely úgy, ahogy, megközelítette a közös nevelési eljárást.

Amde jöttek az ujításokban utazó keleti bölcsek és azt mondták, hogy jó, jó. De hát avult a dolog, azért mégsem jó. Törölni kell. És úgy lett, amint kimondották. A havi értesítők a szemetes

ládába kerültek. És helyettök, mint Neptun a habokból, kiemelkedett a félévi értesítő, lévén nem a jó a fő, hanem az ujítás. Most már a havi értesítők helyett a középiskolák mintájára félévi értesítők vannak. Mert hát a nagyképüsködés jellegje: *macht die grojsz* azt mondja, hogy enélkül nem lehet boldog a magyar.

És ugyan mi lett ennek az ujításban utazó bölcs kitalálásnak a vége? Az, hogy most a szülők gyermekök magaviselete, szorgalma és előmenetele felől félévig rossz és hanyag gyermekök hazugságai által esetleg félre vannak vezetve. De a jó gyerekek felől is tájékoztatásban vannak. Félévkor pedig esetleg esetleg lepetéseknek is ki vannak téve. De a félévi értesítők magokban a gyermekekben tették a legnagyobb kárt. Mert a havi értesítők eltörlése után nem lévén meg a szülők hatályos ellenőrzése, a gyermekek azt mondják, hogy: *ez az élet, meg a szatyorkötés* és nem tanulnak. Vagy legalább is nem úgy, mint annak előtte. Van ugyan a havi értesítők helyett külön értesítő blanketta. De ezt nem használja senki, mert akkor a tanítási idő csupa firkálással telnék el.

Hogy a havi értesítők eltörlése milyen meggondolatlan hebe-hurgyaság volt, semmi sem bizonyítja jobban és ékeesebben, mint magok a szülők, akik magok sajnálkoznak és aggodalmaskodnak legjobban a megváltozott helyzet felett. Azért ezt az aggodalmat meg is kell szívlelni annyival is inkább, mert minden iskolai rendelkezés, legyen az akár nagy, akár kicsi, sohasem magáért az iskoláért van, hanem amit szolgál: az életért. Ez pedig azt mondja, hogy a félévi értesítők az elemi iskolában nem felelnek meg az élet kívánalmainak.

Huszedik évforduló.

Ez év szept. 25.-én lesz husz esztendeje, hogy *Rökk Szilárd*, a nagy emberbarát és a fővárosi tanítóságnak különösen nagy jóltevője meghalt. Ebből az alkalomból felkereste lapunkat *Rökk Szilárd*nak egyik legbensőbb barátja: *Nagy Nep. János*, negyvennyolcadiki honvédfőhadnagy, nyugalomba vonult érdemes ügyvéd és író. Egy kis vidéki városkából: *Verebélyről* van keltezve öregbetűs, kedves levele, s tele van szívvel, lélekkel, meleg baráti emlékezéssel. Egy gyászmise-alapítványt szeretne összehozni nagynevű barátja emlékére. Oly méltó cselekedete ez a hűséges barát-nak, hogyha nem is *Rökk Szilárd*ról volna szó, meginditaná a szívét. De hadd szóljon a levél maga:

Verebély, 1908. szept. 10.

Tekintetes Szerkesztőség!

A *Népnevelők Lapja* füzetait köszönettel veszem, el is olvasom és néhai *Rökk Szilárd*nak folyó hó 25-ére eső halálának *huszedik* évfordulója alkalmából szívesen írnék cikket is lapjuk számára, de mivel nekem már a betűk írása nehezemre esik,

innen-onnan 79. év sulyát nagyon érzem, hiszem, önök kötelességüknek fogják tartani a fővárosi néptanítókat figyelmeztetni erre az évfordulóra, mert különösen a fővárosi néptanítóknak olyan mecenása mint Röck Szilárd, még nem volt!

Én Röck Szilárdot, apám kor- és iskolatársát, barátját már 1834. évtől kezdve ismertem, az ő felügyelete alatt végeztem iskoláimat s 1864-ben történt nősülésemig, — mikor még ő volt egyik násznagyom — vele, nála laktam 1851. okt. 14-től, s hol-tig oly mérvű bizalmával tisztelt meg, mint senkit e földön.

Sok mindent kivítem nála, alapítványai szerkesztésében résztvettem, de azt nem voltam képes keresztülvinni, hogy *lelki üdvéért mondandó requiemre is tegyen alapot*. Azt mondotta mindig s ennél meg is maradt: *ha én embertársaimért valami jót tettem, azok requiem tartásával is rám fognak emlékezni*.

Hát a nemes szivü emberbarát sokban de ebben is csalódott, mert az eddig tartott requiemek egyedül az én kérésemre lettek megtartva, így tavaly is a József-városi apátplébános ur volt oly szives requiemet tartani.

Ugyanakkor kérésemre Krizsán apátplébános ur egy okmányt állított ki s abban előadta, hogy mennyi pénzt kellene letenni abból a célból, hogy minden év szeptember 25-én a József-városi plébániatemplomban R. Sz. lelkiüdvéért egy solennis requiem tartassék évenként. Azt hittem az összeget össze fogom hozni. De tévedtem, mert csak nem unisono azt mondták: *hogy mivel az alapítványok legnagyobb része a fővárosnak és az ott lakóknak és különösen a vallásfelekezetekre való külön tekintet nélkül a néptanítók javát mozdítják elő, a főváros majd módját fogja ejteni, hogy minden év szeptember 25-én requiem is tartassék*.

Hát én miután már öreg vagyok s talán Budapestet többé nem is látom, ugyancsak ma Bárczy István polgármester urhoz kérvényt nyújtottam be a fentebbi cél elérése végett, s becsatoltam a Krizsán apát ur által fogalmazott okmányt is.

Még e héten írni fogok ez irányban Vaszary biboros érseknek az illető összes püspököknek és Kohn főrabbinak is.

Akik a „Pesti Napló“-t, melynek alapításában részt vettem s ma is külmunkatársa vagyok, 20 év óta olvassák, azok meggyőződhetnek arról, hogy Röck Szilárdot én ismertettem meg cikkeim által hazámmal, mert aki életének 90-dik évében halt meg, annak kortársai ha volnának is, testi fogyatkozásaik miatt képtelenek annyi cikket írni, mint amennyit én irtam, ki 31 évvel később születtem, mint Röck Szilárd.

Végül ki kell emelnem az „Állatvédő Egyesület“-et, mint olyant, mely 20 év alatt minden évfordulónál testületileg felkereste Röck Szilárd sirját.*

A tekintetes szerkesztőség alázatos szolgálja

Nagy Nep. János.

* A M. T. Oithona pedig évenként jan. 9-án magas színvonalú Röck Szilárd-ünnepet tart. Szerk.

A poljanai tanító.

Irta: Havas Mihály.

E napokban töltötte be nyolcvanadik életévét a világirodalom egyik legnagyobb alakja, a parasztruhás orosz tanító: Tolsztoj Leó gróf. Jasznaja-Poljánán, a muzsiklakta kicsi faluban, az oroszok nagy bölcsé talán az utolsó óráit éli s a művelt világ meghatva figyelni a korral bajlódó aggastyán sorsát.

Mi magyarok is oda fordítjuk figyelmünket, mert Tolsztoj csak nemrégiben is igazságos bíránk volt, aki nagy szláv volta mellett a pánszláv ármánykodók cselszövéseiben nem vett részt hatalmas tollával, nehogy az igazságot, az örököt, a szentet, amelyet mindig hűen szolgált, elhomályosítsa. Ellenségeink hiába kopogtattak ajtaján.

— A rossz társadalmi rendből — mondja Tolsztoj — csak egy módja van a menekülésnek: és ez az őszinte hitnek terjesztése az emberek között... A hit az élet tartalmának megismerése és e megismerésből folyó kötelességeink elismerése

A rossz társadalmi rend ellen szállt harcba és egy hosszú emberöltőn át megjavítására törekedett; de nem csak pusztán rombolva, mint Voltaire, Rousseau, hanem a kialakulást propagálta szemléletes irodalmi művekben, tetteivel, s eszméinek oly útját mutatja, amelyen a boldogulás célja megközelíthető.

Tudjuk róla, hogy drámai lüktetésű, változatokban értékes élete az előkelő világi csillogó útján indult meg. A sikerek, az élvezetek mámorában azonban Istentől megáldott lelke: nagynénjéhez, a jóságos Szergolszky Tatjana Alexandrovnához vezet, aki korai árvaságában édes anyja és tanítója.

Itt tört meg lelkén az önzés kérge, amely minden regényes magyarázaton kívül lelkiismeretét oly fokra emelte, hogy: „Megtanult elmélkedni az élet és a halál, a föld, az ég és a pokol problémáiról, amik olykor könnyekig megindították.“

Harminc éves volt, amikor szakított a könnyelmű múlttal s reá csakhamar Oroszország legkiválóbb embere lett. Nagy írói sikerei bejárták a világot. Az arisztokrata hagyományokon nevelkedett főúr csizmás, szőrruhás próféta lett. Lemondott, hogy egyszerűségében istenfélelemre, szeretetre és munkára taníthassa embertársait. Krisztushoz, szóval a nagy, népet megváltó tanítókhöz hasonló kitartással, lángésszel, lelkesedéssel töltötte be küldetését, irt és beszélt, hogy egy kívánatosabb, külömb világot teremthessen meg az erre szomjuhozó lelkekben.

Aki egykor a parasztságtól undorodott: megmentőjévé szegődik a szolgaság jármában erkölcsileg elsüllyedt orosz népnek: *a poljanai iskola tanítója lesz*. A dúsgazdag ember munkás módjára dolgozik, nem kímél semmi áldozatot, hogy tanítványai lelkét a magasság felé emelje. Ami ideje marad a parasztyerekekkel való vesződségen felül, azt a felnőttek oktatására fordítja. Hatalmas, megrázó, ékes írásai mindenhová behatoltak, ahol csak gon-

dolködő lelkek laknak. Nagy missziót teljesít, világosságot hint szerte, mert a szabadságnak gyökere az öntudat világosságában él.

— A szabadságot az ember nem adhatja az embernek. Minden ember csakis önmaga birja szabaddá tenni magát... Az Istennek való megalázkodás szabaddá tesz az emberekkel szemben... Nincsen középút: vagy Istennek vagy a szolgája, vagy az embereké.

Nem csillogó axiomákat, fényes paradoxonokat gyárt, hanem az élet, a lélek tündöklő magasságait, rejtelmes mélységeit tárja fel a tanító Tolsztoj, de úgy, hogy az Istenhez közelálló ember legtisztább ideálját szemlélhetjük. Ez a magasan szárnyaló nagy lélek, kinek csodás géniusza láthatatlan misztikumokba bele tudott pillantani, mindig a legszerényebb szolgája az Örökkévalónak, kihez bölcs megnyugvással immáron visszatérni készül. A szent színódus, a farizeusok hitvány gyülekezete mind emellett átkot mondott tanítására, életére és elfogultságában egykor kiközösítette az egyházból.

Mások meg naiv utópiának tekintik az apostol tanítását, amely nem veszedelmes a maga mivoltában. És igazuk is van. Tanításának túlzásai bizonyára el fognak tűnni, de ránk marad az a megváltó szellem, amely a legnagyobb oroszt a poljanai paraszt-iskolába vitte.

Világot, meggyökeresedett életfelfogást megváltoztató nagy eszméi kivitelében két eszközt ragadott meg: az írást és az iskolát. A kettő rokon, a könyv és az iskola egyaránt tanít. A nagy eszmék nagy eszközei közt az orosz bölcs az iskolát igen fontos helyre tette, elsőnek. Cselekedete az iskola kiható óriás ereje és hatalma mellett tanuskodik.

T ö m ö r ü l j ü n k .

Irta: *Horváth Nep. János.*

A mindennapi élet, mely anyagi erővel dolgozik, lassankint már a tanítókat is elvonja az ideális világból és hatalmas erővel kényszeríti őket, hogy a mostoha viszonyok miatt ők is első sorban az anyagiakkal foglalkozzanak. Ez ugyan még nem jelenti az idealizmus csödjét, de mi is érző, gondolkodó emberek vagyunk és bármennyire is benne vagyunk az eszményi világban, mégis érezzük, hogy az anyagi gondok lenyűgözik lelkünket.

A fővárosi tanítószág minden igyekezetével azon volt és van, hogy a pedagógia terén fölmerült újabbnál újabb ismeretekkel a tanítás érdekében tudását gyarapítsa. Az élet azonban, mely nemcsak gondolatot és eszmét hordoz, — hogy azokból a szükségeseket a kultúra előmozdítására fölhasználják, — most a nagy társadalmi harcok idején tele van anyagi gondokkal. Az anyagi gondoktól senkinek sem szabadna annyira mentnek lennie, mint a tanítónak, kinek munkája közben egész lelkére szüksége van. Érezzük azon-

ban, hogy lelkünkrol lassankint lepattog az idealizmus zomanca es mi is mar tobbet beszélünk a megélhetés lehetőségéről, mint a pedagógiáról. Ennek nem mi vagyunk az okai, hanem a valóság, mely nagy súlylyal nehezedik vállainkra és amelyen mind a magunk, mind a közjó érdekében segíteni kell.

Első sorban erős tanítói társadalmi életre van szükségünk, mely összegyűjtene bennünket egy táborba és kívánságainkat hamarabb megvalósítanánk. Az összetartozandóság jelei már mutatkoznak és az önző számítás, széthúzó irányzatok szűnő félben vannak. Az élet lassanként megmutatja, hogy a fővárosi tanítók élete, célja és boldogulása közös. Érezzük mindnyájan, hogy helyzetünkön segíteni kell. Tudjuk, hogy a fővárosi tanítóságnak sohasem volt nagyobb szüksége az egyesülésre, mint most, amikor annyiféle fontos életkérdés kerül a közel jövőben megoldás alá, u. m. lakásbér-, fizetésrendezés és nyugdíjügy. Ezek mind olyan sürgősek és fontosak, hogy azokat állandóan napirenden kell tartanunk. Azt pedig csak úgy tehetjük, ha van egy helyünk, hol összejöhetünk és ott minden tartózkodás nélkül elmondhatjuk óhaj-tásainkat, kívánságainkat és panaszainkat. Az nem lehet más hely, mint a *Magyar Tanítók Otthona*.

Az Otthon az a hely, hol az összes fővárosi tanítóknak találkoznok kell. Mi, akik a szabadság öntudatával vagyunk eltelve és igen sokra becsüljük, ha elhatározásunkat nem korlátozza semmi, — csak az Otthonban és általa tehetjük magunkat erőssé, hol mindenféle szabadság tiszteletben tartatik. Sajnos, még sokan vannak, kik nem veszik észre, hogy az élet által előállított nehézségeken miként lehet egy szabad egyesüléssel könnyíteni. Láthatjuk körülöttünk a mozgalmakat, azok eredményeit és mi még sem okulunk. Igaz ugyan, hogy a tanítóknak ideális foglalkozásuknál fogva inkább az erkölcsi világban kell mozogniok, mit odaadással és szeretettel meg is tettek, meg is tesznek. Az anyagi gondok azonban megtörik a lelket és a mikor már mindenki megértette a társadalmi állapotok mostohaságát és egyesült, hogy minden befolyástól menten az összetartásban rejlő erővel segítsen helyzetén, a fővárosi tanítóknak is észhez kell kapniok és az Otthont, — mint szabad egyesületet — új életre kell támasztaniok, hogy abban ügyüket az arra hivatottak vezetésével előbbre vigyék. Itt az idő, amikor a tanítói társadalmi életnek az Otthonban föl kell lendülnie, hogy az a fővárosi tanítók összeségének óhajtát ápolja és megvalósítsa.

A mindnyájunk érdekében óhajtott egyesülésben hagyjunk föl azokkal a hibákkal, melyek nem szereznek nevünknek, állásunknak tiszteletet, de amelyekkel mindenki magát vezérnek, erkölcsi nagyságnak, csálhatatlannak képzeli és kíméletlenségig goromba mások nézetével szemben. Voltak a multban, kiknek hiúságát sértette, idegesek meg türelmetlenek voltak, ellenszenvvel és gyűlölséggel viseltettek még az intézmény iránt is, ha nem játszhattak vezető szerepet, vagy ha működésüket valaki bírálni meré-

szelte. Szomorú, de akik ilyenek voltak, azok nem látták be, hogy az egyesülésben le kell mondanunk mindama tulajdonságainkról. melyekkel a köznek árthatunk, az egységet zavarnánk és a kartársi szeretettől átjárt tanítói közélet hatalmas lendületét hátráltatnánk. Ezeket most felejtjük és ne szenvedjen egyesek hibájáért, a lelkek túlérzékenysége miatt maga az intézmény. Az egyesülésben erőt kifejteni és kívánt úton haladni csak úgy lehet, ha az egyesülésben megvan az egyetértés és támogatjuk azokat, kik az erő kifejtését irányítják.

Az Otthon vezetése most olyanok kezében van, kik kellő hozzáértéssel a fővárosi tanítóságot naggyá, erőssé akarják tenni. A mostani vezetőség át van hatva a tanítóság érdekében teljesítendő munkakedvtől és mindig a közérdeket nézi.

Lásátok be, kedves kartársaim, az Otthon fontosságát és lépjete be, hol a legszebb harmóniában élve, minden személyi érzékenykedéstől menten támogassuk azokat, kiket vezérékül választunk ügyünk kivívására. Kívánatos, hogy minél előbb legyen, mert csak úgy valósul meg a fővárosi tanítóknak az az eleven társadalmi élete az Otthonban, melyből kifolyólag egyszersmind az Otthon lesz a fővárosi tanítóság gondolatának hordozója is. Akkor az Otthon rakosgatná össze a tanítók óhajlásait, kívánságait, követeléseit, melyek teljesülését hatalmas erkölcsi tekintélyével keresztül vinné.

Rajtunk múlik, megértjük-e egymást!

Irodalom.

Hazaszeretet. Hazafias versek gyűjteménye elemi iskolai tanulók részére, szerkesztette: *Kemény Károly* nyitrazsámbokrétai tanító. Ára 80 fillér. Kapható a szerzőnél (Nyitrazsámbokrét). Nagyon alkalmas, ügyes szavalókönyv ez a kis mű, van benne bő választékban hazafias vers az év minden nemzeti ünnepére, sőt egyéb ünnepi alkalmakra is. A szerző okos körültekintéssel az újabb költészet virágait is egybegyűjtötte és nyújtja a gyermeknek, hogy így bevezesse őt abba a világba is, amely az iskolai könyvekben, ahol jobbra csak a klasszikusok élnek, nem foglalhat még ennyire helyet. A jövő kiadásban egyikét verset azonban ki kell hagynia, mint amelyeknek nincs elég poétai értékük. Ezek a következők: Erzsébet napján (48. l.), Emeljetek szobrot (55. l.), Április 11. (55. l.) A kis könyvnek ez nem olyan fogyatkozása, amin könnyen ne lehetne segíteni, vagy ami értékét csökkentené. Aki oly ügyesen s annyi izléssel tudott körültekinteni a magyar irodalomban, mint *Kemény Károly*, az a II. kiadást is tökéletesíteni fogja még. A klasszikusokon kívül az újabb költők közül képviselve vannak: *Abrányi Emil*, *Bartók Lajos*, *Erdélyi Zoltán*, *Gárdonyi Géza*, *Havas István*, *Helyey Gábor*, *Lampérth Géza*, *Pósa Lajos*, *Váradi Antal* stb. művei. Pedagógiai szempontból is jelesen van megszerkesztve a *Hazaszeretet* c. versgyűjtemény s így a tanítóknak, az iskoláknak melegen ajánlhatom.

Pedagógus.

Tanítók Évkönyve. Szerkesztette *Wohlmuth Ernő*. Ezen a címen egy nagyon aktuális, ügyesen és modernül megszerkesztett könyv látott napvilágot. Különböző fejezetek alatt egy esomó, a mai tanítót érdeklő cikkelyt ad jövevő tanügyi írók tollából. A szerkesztőn kívül a következők tollából találunk benne dolgozatokat: *Bertalan Vince*, *Dobos János*, *Ember Károly*, *Erdősi Károly*, *Farkas Zsigmond*, *Gerely József*, *Giesswein Sándor dr.*, *Horváth János*, *Komó-*

csy István, Medgyesi János, Pacséri Károly dr., Prohászka Ottokár, Székely Károly stb. Sok gyakorlati tájékoztatást ad a Tanítók Evkönyve olyan kérdésekről, amelyekben bizony itt-ott még mindig elég nagy a járatlanság. Már ennél az oknál fogva is hasznos kis mű, nem tekintve egyéb erényeit s így megszerkesztésére szükség volt.

A hangjegyről való énektanulás és énektanítás vezérkönyve. Tanítók, tanítójelöltek és dalárdák számára írta *Kecskés Ernő*, I., II. rész 70–70 fill., III. rész 90 fill.

Énekgyakorló könyv az elemi iskolák számára. Az új tanítástervhez alkalmazva szerkesztette *Kecskés Ernő*. Az I. rész a III., a II. rész a IV. és a III. rész az V–VI. o. számára; áruk 48, 50 és 70 fillér.

E hézagpótló művek Singer és Wolfner kiadásában Budapesten jelentek meg. Iskoláknak, tanítóknak melegen figyelmébe ajánljuk e kiváló iskolakönyveket.

Tanítók tanácsadója. A Gööz József—Ujváry Béla által szerkesztett *Tanítók Tanácsadója*, (Lampel R. könyvkereskedés r.-társaság kiadásában) ötödik, gyökeresen átdolgozott és tetemesen bővített kiadása e hó folyamán jelenik meg. A Tanítók Tanácsadója ötödik kiadásának átdolgozását, az újabb és legújabb törvényekkel és magyarázatokkal való ellátását *Petrőczy István* középp. szolgálatételre rendelt kir. tanfelügyelő, a *Néptanítók Egyesülete* segéd-szerkesztője vállalta magára. A könyv előfizetési ára szeptember hóban 3. korona; bolti ára pedig 4 korona lesz.

Tanügyi, társadalmi élet.

Búcsuzás. A szfv. községi iskolákhoz a következő körlevél érkezett: Körlevél az iskolaszékekhez és az iskolák tantestületeihez. A polgármester úr más ügyosztály vezetésével bízván meg, most midőn a közoktatási ügyosztály éléről távozom, nem mulaszthatom el, hogy őszinte köszönetet ne mondjak az iskolaszékeknek és a fővárosi iskolák tantestületeinek azért a lelkiismeretes, ügybuzgó munkásságért, mellyel engem a főváros oktatásügyeinek vezetésében támogatni szívesek voltak. Ez a rövid két esztendő is elég alkalmat adott arra, hogy meggyőződjem arról, mily *derekas és eredményes munka folyik a főváros iskoláiban* a jövőndő nemzedék nevelése és képzése érdekében. Midőn ezzel a megnyugtató tudattal távozom, kérem, tartsanak meg jó emlékkémben, viszont a magam részéről biztosíthatom önöket, hogy mindig szívesen fogok visszagondolni együttmunkálkodásunk idejére. *Piperkovits Bátor* s. k. tanácsos. — Meleg és férfias kézszerítés ez, méltó a búcsuzó egyéniségéhez és cselekedeteihez. A tanítótság részéről pedig annak őszinte, tisztelettel teli elismerése: minden cifra frázisnál szebben örökíti meg *Piperkovits Bátor* érdemeit.

Az Otthon igazgatósági ülését e hó 17-én tartotta meg. *Barca Albin* elnökgazgató meleg szavakkal emlékszik meg *Nagy Lászlóról*, a tanügyi osztály elnökéről, aki hosszas betegségéből szerencsésen túlélvülve, ismert lelkes buzgalomával az Otthon élén ismét megjelenik. Az ülés ezután a folyó ügyek tárgyalására tért át. Az elnökgazgató jelentéséből kiemeljük, hogy a *Bárczy*-irodalmi alapra *Vörös Kálmán* igazgató már átszolgáltatta az 1000 koronát 50 korona kamattal egyetemben; a 48-as emlékfűzet tiszta haszna az 530 koronát meghaladta s ez az összeg is hozzáadott már az alap tőkájéhez, amellyel együtt meghaladja a 4000 koronát. Ez az összeg pénztári jegyekben a Magyar Tanítók

Takarék és Hitelintézetében van elhelyezve s a Tanítók Segítőegyesületének őrzésére bízva. A Szamaritanus-alapnak 11000 koronát érő telkét, amelyhez nagylelkű adományozás útján jutott az egyesület, most írják át az Otthonra telekkönyvileg. Faller Jenő gazdasági elnök jelenti, hogy az Otthon végleges helyiségébe a nyár folyamán átköltözött; a bútorok felújítása már folyamatban van, új szolgát szerződttetett s így pár nap múlva az egyesület szép helyen fekvő, (Ferenc József-rakpart 39. sz.) modern helyisége most már használatba vehető. A játékdíjak (billiárd) megállapítására is tesz javaslatot. Az igazgatóság mai üléséből kifolyóan javasolja még, hogy az Otthon két szorgalmas tisztviselőjének: Kalász Benedek főtitkárnak kiváltképp a sikerült 48-as emlékfűzetnek a megszerkesztéséért, és Tóth Kurucz Jánosnak a könyvtár szakszerű és pontos elrendezéseért 100—100 korona tiszteletdíjat szavaz meg.

Gyermekek az utcán. Felséges királyunkat, a pályaudvarról való megérkezése után, hódoló gyermeksereg fogadta a fővárosnak ama utcáin, amerre elvonult. A király hosszabb ideig volt távol tőlünk, nagy betegségből gyógyult föl: helyénvaló volt az érzéseknek ünnepesebb megnyilatkozása. De miért kellett ezt egészen a bécsi minta szerint utána csinálni, amint ezt már a napi sajtó is megjegyezte! Az iskola körül forgott a dolog, jó lett volna olyan pedagógusokat is a tanácskozásba vonni, akiknek gondolatuk és ötletük is van. Sőt talán *csakis* ilyeneket!

Állami tisztviselők az áll. tanítókért. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete kérvénnyel fordult Apponyi Albert gróf közokt. miniszterhez: az állami tanítók lakáspénzének felemelése ügyében. Az összetartás nemes érzésétől áthatott folyamodásból idézzük a következő sorokat:

„Nem vagyunk hivatva az állami népiskolai tanítók nagyjelentőségű társadalomerkölcsi, népnevelési és nemzeti hivatását Nagyméltóságod előtt tüzetesen fejtegetni. Excellenciád lángelméje már régebben felismerte a magyar néptanítóknak a magyar nemzeti állam teljes kiépítése körül való messzeható népatáskörét. E körülményt legfényesebben megvilágítják a közelmúltban a népnevelés terén alkotott törvények, melyek lelkes kezdeményezőjét és védőjét éppen Nagyméltóságod személyében tiszteljük. Ezért, mint az összes állami tisztviselők érdekképviselője, Nagyméltóságod kegyes figyelmét csak arra a körülményre bátorkodunk irányítani, hogy az állami népiskolai tanítók az 1907. évi 26. törvénycikk által megvalósított magasabb illetmények ellenére most is szűkös javadalmazásban részesülnek, melyek a mostani drágasági viszonyok között csak a legszerűebb megélhetést biztosítják. Ha tehát a törvényhozás szükségesnek látta a többi államtisztviselők lakáspénzeit felemelni, épp oly megokolt ezt azokra is kiterjeszteni, akiket éppen a fent említett törvénycikk szintén állami tisztviselőknek minősített.“

A tanító fegyelmi joga. Érdekes határozatot hozott a minap a Kúria. Az eset, amely a határozatot provokálta, a következő: L. T. magyarcsanádi tanító egy hét éves fiút, aki az osztályában rendetlenkedett, lefektetett a székre és egy nádpálcával háromszor alaposan ráhuzott. A kis fiút édesanyja az orvoshoz vitte, aki könnyű testi sértést konstatált rajta. Erre az anya följelentette a tanítót, akit a makói járásbíróóság harminc korona pénzbüntetésre ítél. A szegedi törvényszék megsemmisítette a járásbíróóság ítéletét és a tanítót

fölmentette, mert „a könnyű testi sértést házi fegyelmi joga gyakorlása közben követte el s ez a cselekménye a btkv. 313. szakasza értelmében büntetés alá nem esik.” A koronaügyész a jogegység érdekében pörorvoslattal fordult a Kúriához és a legfelsőbb bíróság — mint az Ugyvédek Lapja írja — kimondotta, hogy a törvényszék törvényt sértett akkor, amikor a vádlottat fölmentette. Kétségtelen ugyan — ugymond a Kúria a megokolásban, — hogy a tanítására és felügyeletére bizott tanítványai ellen az iskolai rendnek és fegyelmenek azok részéről való megzavarása esetében fegyelmi büntetéseket alkalmazhat, mert ezek alkalmazására való jogosultság nélkül a növendékek oktatásában és nevelésében álló hivatásának nem felel meg; az iskolai rendet és fegyelmet nem tarthatná fenn. A tanítót ezek szerint növendékeivel szemben bizonyos fegyelmi jogkör kétségtelenül megilleti s a főnálló törvények és rendeletek a tanítónak ezt a fegyelmi hatalmát kifejezetten el is ismerik. Ámde ez a fegyelmi jogkör, melynek tartalma nem azonos a házi fegyelmelekre való jogosultsággal, a növendékek testi megfenyítésére nem terjed ki, annál kevésbé terjed ki a növendékeknek olyan bántalmazására, amelyből testi sértés származik. A testi fenyték alkalmazása ugyanis a főnálló törvények és rendeletek intézkedéseibe ütközik. Nyilvánvaló ezekből, hogy a népiskolai tanító a tanítására és felügyeletére bizott iskolai növendékeivel szemben testi sértést előidéző fenyték alkalmazására nem jogosult, hogy tehát tanítványának testi sértést okozó bántalmazásával az őt megillető fegyelmi jogkört túllépi, amiből következik, hogy a btkv. 313. szakaszának az a rendelkezése, mely szerint a házi fegyelmelekre jogosított személy által, annak gyakorlatában elkövetett könnyű testi sértés miatt büntetésnek nincs helye, a népiskolai tanító által növendékén elkövetett könnyű testi sértés esetében nem alkalmazható. Úgy tudjuk, hogy a Kúria egyszer már ezzel homlokegyenest ellenkező döntvényt is hozott. Vajjon melyik esetben volt igaz?

Katonás nevelés. Apponyi Albert gróf rendeletet adott ki, mely szerint az összes középiskolákban katonai kiképzésben részesülnek a tanulók már a szeptemberben megnyitott tanévben. A most megkezdődő tanévtől kezdve tehát mindegyik középiskolába bevonul a katonai szellemű kiképzés. A hazafias mozgalom Kecske-métről indult ki.

Eljegyzés. *Senyei* Ferenc igazgatónak, a *M. T. Otthona* lelkes megalapítójának leányát; *Marikát* eljegyezte Liptó-rózsahegy-i *Rózsahegy-i* Ödön.

A japán kartársakról írja *Bozóky* Dezső dr. a következő sorokat: Milyen a japán tanító? Európai szabású fekete nadrág, fekete szalonkabát, fekete nyakkendő, európai bőrcipő, a fején kemény fekete kalap vagy cilinder. Ez a tanító mindennapos öltözete, legyen bár a falu legutolsó néptanítója, avagy egyetemi tanár Tokióban. (Az egyetemi s felsőiskolás hallgatók fekete egyenruhát viselnek rövid kabáttal, sargarézs cseresznyevirágos gombbal. Katonás sapkájukon egy latinbetű mutatja, hogy mit hallgatnak. Például *M.* (medicine) orvostanhallgatót jelent.) A japán tanítónő megtartja tarka japán kimonóját, csupán e fölé köt magasan a mell alatt egy kemény szövettű lila vagy bíborszínű szoknyát, mely kétoldalt a kötéstől lefelé a szoknya egy harmadáig nyitott. Európai cipőt visel és simára fésült fekete haját fonás nélkül egyetlen kontyba csavarja, melyet hajtüvel erősít meg. Szakasztott ilymódon öltözködnek az összes iskolás leányok, egyetlen diszük a hajba kötött vagy tűzött színes selyem szalag. Ki a mikádó operettből ismeri a három kis iskolás leányt, az bizony csalódott arcot vágna ez iskolás leányok láttára, de elárulhatom, hogy ezek is végtelen kedvesek, amint az iskola felé tipegnek, persze folyton csevegvé, akár európai testvérük, kezükben szorongatva a kendőbe kötött könyveiket s lóbálva a selyem csipke zacskóban levő kis alumínium tartót, melyben a szünet közben elköltendő reggeli van.

Nyomatott Neuwald Illés utódai könyvnyomdájában Bpest, VIII., Üllői-ut 48.